

Filozofická fakulta Ostravské univerzity

Informace o přijímacích zkouškách podle studijních programů

1. Studijní program **Český jazyk a literatura NMgr.**

Forma přijímací zkoušky: písemná

Varianta studijního programu:

- a) Aj-Cj NM
- b) Cj-La NM
- c) CjL Completus

Test z **Českého jazyka a literatury** - varianta A

Úplné zadání písemné přijímací zkoušky nebo její části (u testů s výběrem odpovědi správné řešení):

Přijímací zkouška z českého jazyka a literatury (NMgr.)

Jméno a příjmení

Univerzitní číslo

Podpis:

Jazyková část (písemný test)

Není-li uvedeno jinak, správnou možnost označte zakroužkováním příslušného písmena. U úloh, které stojí na výběru z možností, existuje jen jedna správná odpověď. Maximum je 50 bodů. Správné odpovědi u úkolu 1 jsou hodnoceny po 2 bodech, u úkolů 2–3 po 1 bodu a u úkolů 4–12 po 3 bodech. Body se neodečítají. Časová náročnost: 40 minut.

Text k úkolu č. 1:

CENTRUM A PERIFERIE

[Danešova \(1966\)](#) dichotomická představa jasného centra, kam patří jevy (a) nejfrekventovanější a (b) zcela pravidelné, které přechází postupně do periferie, je jakýmsi rozpúlením jazyka, jeho prvků a kategorií a naráží metodologicky i fakticky na potíže především kvůli nevymezení hranic obojího (např. nepravidelné komparativy jsou vysoce frekventované). V oblastech s relativně menším počtem jednotek (fonologie/grafika, morfologie, srov. řídké *ó, ů* a *f, q* či *-oun, -ež, -ýř*) i přes nemožnost vést ostrou hranici mezi centrem a periferií přesto tento problém tolik nevyvstává jako u lexikonu. Pro

odpovědnější posouzení jazykových jevů a pro potřeby objektivního rozřídění velkých objemů dat je třeba zapojit aspekty další, jako je (1) [Mathesiova \(1911\)](#) potencialita jazyka, (2) bez/příznakovost, (3) ne/pravidelnost, resp. ne/anomálnost, (4) in/variantnost, (5) členství v ne/uzavřeném paradigmatu, popř. i (6) synchronii/diachronii, ale především pojem (7) škály, kontinua, resp. možnosti jeho gradace a gradovatelnosti dat podle stupně platnosti. Ještě obecněji však sem vstupuje distinkce (A) paradigmatický/syntagmatický, specificky (B) malého/velkého funkčního zatížení a (C) ne/specifické distribuce.

Zdroj: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. URL: <https://www.czechency.org/slovník>, upraveno.

1. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení. Označte ANO, nebo NE.

Výraz „dichotomický“ označuje v daném kontextu dělení jevů do právě dvou skupin.

ANO – NE

Autor užívá příkladu nepravidelných komparativů k podpoře Danešova dělení jazykových jevů.

ANO – NE

Největší problémy s dichotomií centra a periferie autor spatřuje v oblasti fonetiky.

ANO – NE

Morfémy *-oun*, *-ěz* a *-ýř* užívá autor jako doklady řídkých českých přípon.

ANO – NE

Za nejdůležitější aspekt, který může dichotomii centra a periferie zobjektivizovat, považuje autor práci se škálami.

ANO – NE

Text k úkolu č. 2:

A: Přitom předávání „kulturního dědictví“ je často chápáno jako něco, co je více či méně podobné předávání genů – mluví se tedy i tom, že i tady funguje něco jako přírodní výběr.

B: V dnešní době, kdy se v biologii rozšířila teorie evoluce a kdy se vědci a filozofové začali z jejího hlediska dívat i na lidské bytosti, však tato otázka nabývá mnohem ostřejších obrysů.

C: Není vždy jednoduché rozlišit, jak si jakou měrou se na jeho chování jedna z těchto složek podílí. Navíc celá tato otázka není postavena úplně jasně a nemusí být ani jasné, jak na ni lze odpovídat nějakým přínosným způsobem.

D: To, jaký člověk je a co dělá, může být věcí jeho „povahy“ (*nature*), nebo věcí toho, co se během dosavadního života naučil – součástí jeho „intelektuální potrawy“ (*nurture*).

E: „Povaha“ je tedy z perspektivy evoluce chápána jako genetická výbava, kterou jedinec zdědil po svých předcích, a „potrava“ je tím, co mu jeho předkové předávají v rámci „kulturního dědictví“, se kterým se seznamuje v průběhu výchovy a vzdělávání.

Zdroj: Peregrin, J. *Člověk jako normativní tvor*, s. 40, upraveno.

2. Seřad'te jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

Text k úkolu č. 3:

Jakobson ve svém komunikačním modelu jazyka pracuje se šesti základními funkcemi. Na _____ sdělení se orientuje funkce konativní (např. *přečti si tu sbírku*), zatímco přednáška na vysoké škole má typicky funkci _____. Pokud jazykem popisujeme jazykové jevy, jako např. ve větě „za“ je předložka, pak má takové sdělení funkci _____. _____ funkce naproti tomu slouží k udržení kontaktu s adresátem a je na ní založena zdvořilost (např. *podej mi, prosím, solničku* či *moc se omlouvám*). V době avantgardy vstoupila do popředí funkce poetická, kterou jazyk upozorňuje sám na sebe, na svou utvořenost (např. ve verši *dívky se koupaly ve smetaně slov*). Tuto poslední funkci můžeme označit též jako _____.

3. Doplňte na vynechaná místa v textu po jednom jednoslovném výrazu, který stylisticky i významově zapadá do kontextu věty.

4. Mezi aglutinační jazyky patří:

- a) turečtina
- b) latina
- c) francouzština

5. Mezi jižní slovanské jazyky nepatří:

- a) bulharština
- b) kašubština
- c) slovinština

6. Rozhodněte o pravdivosti následujících tvrzení. Označte ANO, nebo NE.

O stabilizaci a výslednou podobu spisovné češtiny 2. poloviny 16. století se zasloužil především jezuitský řád. Jezuity vytvořený nový překlad bible (*Bible kralická*) se opíral o názory na jazyk formulované Janem Blahoslavem (*Gramatika česká*).

ANO – NE

Základním principem praslovanského deklinačního systému byl tzv. kmenový princip. Spočíval v existenci kmenotvorné přípony jako organizačního prvku deklinace. V historickém období vývoje slovanských jazyků, včetně češtiny, byl posléze nahrazen principem rodovým.

ANO – NE

7. Označte hlásku zubodásňovou:

a) [m]

b) [t]

c) [p]

8. Afix je:

a) slovesný tvar, který nevyjadřuje osobu, popř. způsob, např. přechodník

b) typ morfu plnící různé funkce (slovotvorné, tvarotvorné); připojuje se ke kořenovému morfu, nebo ke kmeni

c) typ morfu, který se ve slově nachází nalevo od kořene

9. Určete typ přeneseného pojmenování:

Naši sousedé vyhořeli.

a) metafora

b) metonymie

c) synekdocha

10. Který slovotvorný proces se uplatnil v případě slova *nosík*?

a) mutace

b) transpozice

c) modifikace

11. Syntaktický vztah závislosti dominovaného členu (podtržený výraz) v rámci níže uvedeného syntagmatu se nazývá:

Zachovali se odvážně.

a) rekce

b) adjunkce

c) kongruence

12. Ve výstavbě výpovědi v níže uvedené větě se vyskytuje:

Dokoupilovi pokračovali na opravě stodoly.

- a) atrakce
- b) anakolut
- c) kontaminace

Klíč s řešením:

1. ANO; NE; NE; ANO; ANO

2. D; C; B; E; A

3. adresáta (příjemce); referenční (sdělovací, odrazovou); metajazykovou; fatická; estetickou

4. A

5. B

6. NE; ANO

7. B

8. B

9. B

10. C

11. B

12. C

Kritéria pro vyhodnocení a postup, jakým se stanoví výsledek přijímací zkoušky nebo její části:

Základní statistické charakteristiky písemné přijímací zkoušky:

a) Aj-Cj NM

Počet uchazečů, kteří se zúčastnili písemné přijímací zkoušky: 1
Nejlepší možný výsledek písemné přijímací zkoušky: 50
Nejlepší skutečně dosažený výsledek písemné přijímací zkoušky: 36
Průměrný výsledek písemné přijímací zkoušky: -
Směrodatná odchylka výsledků písemné přijímací zkoušky: 0,0

a) Cj-La NM

Počet uchazečů, kteří se zúčastnili písemné přijímací zkoušky: 1
Nejlepší možný výsledek písemné přijímací zkoušky: 50
Nejlepší skutečně dosažený výsledek písemné přijímací zkoušky: 30
Průměrný výsledek písemné přijímací zkoušky: -
Směrodatná odchylka výsledků písemné přijímací zkoušky: 0,0

a) CjL Completus

Počet uchazečů, kteří se zúčastnili písemné přijímací zkoušky: 7
Nejlepší možný výsledek písemné přijímací zkoušky: 50
Nejlepší skutečně dosažený výsledek písemné přijímací zkoušky: 46
Průměrný výsledek písemné přijímací zkoušky: 36,86
Směrodatná odchylka výsledků písemné přijímací zkoušky: 6,52

Ostrava 21. 6. 2023

Zpracovala: Romana Gračková

Za správnost odpovídá: prof. Mgr. Jan Malura, Ph.D.